

Искуство из праксе – Унапређивање компетенција наставника у заштити ученика од насиља кроз праксу хоризонталног учења

У оквиру програма стручног усавршавања у установи, у ОШ „Ната Јеличић“ у Шапцу, развијамо праксу хоризонталног учења. Ради се о планираном и организованом преношењу знања или размени професионалног искуства између наставника/стручних сарадника. У оквиру плана хоризонталног учења, у складу са потребама за унапређивање компетенција за превенцију и заштиту ученика од насиља, предвиђене су обуке, радионице и интерактивна предавања за запослене, ученике и родитеље, уз коришћење стручних ресурса школе (у складу са важећим *Правилником о стандардима квалитета рада установе/ област квалитета ЕТОС, стандард 5.3. У школи функционише систем заштите од насиља, показатељ 5.3.3. Школа организује активности за запослене у школи, ученике и родитеље које су директно усмерене на превенцију насиља*). Тиме се обезбеђује континуитет и стална узајамна подршка, која омогућава свим актерима школског живота да буду информисани и стичу знања и вредности као заједничку платформу за унапређивање окружења које промовише ненасиље и сарадњу.

Превенцију дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања чине мере и активности којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације. Хоризонтална размена и учење су организовани ради унапређивања компетенција наставника за превентивни рад и повећање осетљивости за препознавање и реаговање на насиље, злостављање и занемаривање.

Обуке су реализоване кроз радионичарски облик рада, тако да учесници прво „на својој кожи“ осете искуство уважавања, сарадње, конструктивног решавања проблема, тимског рада/вредности којима тежимо када остварујемо комуникацију са актерима школског живота. Тако на пример обука на тему „Комуникацијски дискурс - професионални дијалог наставника“ је приближила наставницима сазнања у вези осећања и потреба, основних/базичне емоција - страх, туга, радост, бес. Однос потреба и осећања. Разумевање потреба других, повезивање осећања и потребе као пут ка разумевању и успостављању односа поверења. Емотивно обојене ситуације. Технике саморегулације стреса. Азбука емоционалне писмености. Рад на реалним примерима/из праксе: како остварити сарадњу са „тешким“ родитељима/колегама. Значај порука које изражавамо путем невербалне комуникације.

Радионица „Ни црно-ни бело-превенција дискриминације“ је помогла да наставници препознају дискриминаторно понашање и да се упознају са законском регулативом у случају дискриминације и дискриминаторног понашања (Правилник о поступању установе у случају дискриминације или дискриминаторног понашања (Сл. гласник РС, бр. 65/2018.)). Усвајање основа ненасилне комуникације - активно слушање и ја - поруке је помогло наставницима да унапреде компетенције за васпитни рад са ученицима и сарадњу са родитељима.

Хоризонтална размена, као облик узајамног оснаживање запослених за превентивни рад у заштити од насиља, у нашој школи се планира и реализује већ пет година. Преко 120 учесника и заинтересованост наставника која не јењава, говори нам да смо на добром путу подршке коју дајемо једни другима.

Када је мото Дечије недеље био „Стварамо мостове међу генерацијама на радост сваког детета“, организовали смо психолошку радионицу „Породично стабло“ за петак и њихове баке и деке. Била је то топла емотивна прича, на моменте дирљива, о прецима и коренима. Колико се познајемо са својим родитељима и прецима? Однос са родитељима је потенцијално најблискији однос и има изузетан значај за формирање и развој личности детета. Жеља нам је била да деца увиде да су део шире породичне мреже и да су везе међу члановима породице вредне и важне.

У сарадањи са родитељима/старатељима такође учимо једни од других. Родитељи најбоље познају своју децу. Да ли ће се и у којој мери родитељ ангажовати зависи од његове процене – има ли од тога користи или не. Корист од сарадње се састоји у томе да ли је родитељу после разговора са одељењским старешином/психологом јасно шта треба да учини како би се његово дете успешно развијало, тј. негативно понашање детета усмерило у позитивном правцу. У процесу хоризонталне размене, родитељи добијају стручну подршку да користе васпитне поступке који су развојно подстицајни/да негују однос са својом децом који се заснива на уважавању, разумевању осећања и потреба, постављању граница и пружању подршке за раст и развој. Стручна подршка родитељима се састоји у организовању радионица и интерактивних предавања за родитеље на тему васпитних поступака и њиховог утицаја на развој деце, процес адаптације у првом/другом циклусу, превенција ризичног понашања ученика и друге. Наведене размене родитељи описују као поучне, корисне и едукативне. Предлози родитеља су да се организује више сличних сусрета.

Слободанка Алексић психолог, педагошки саветник и саветник – спољни сарадник за заштиту од насиља